

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinivus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaqve omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

In Festo Epiphaniæ. Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ, Ecce magi
ab Oriente venerunt. Matt. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

fis ex fornace illæsis exire tribus: fanciuit, neu quisquam Dei nomen blasphemaret. Dan. 3. Quid hodie Magistratus? 3. Refert S. Bas. hom. 24. Cliniam potuisse 3000. aureorum mereri, si per nomen Dei iurare, pro veritate, voluisset: at noluisse.

Circumcisio spiritalis usurpanda.

II. Clausulam sibi vendicat spiritalis Circumcisio: hæc usurpanda; dimittenda legalis in carne. Id in figura condisce. Deut. 22. sancitur: Si ambulans per viam, vitæ mortalis, in arbore, vel in terra. S: Scripturæ; nidum avis inueneris, dictum, factumue aliquod legale; & matrem pullis vel ouis desuper incubantem, sensum literalem: non tenebis eam, sed abire patieris: captos tenens filios doctrinam spiritalis sensus; vt bene sit tibi, & longo viuas tempore. Ita D. Th. 1.2. q. 102. a. vlt. Est enim Circumcisio cordis in spiritu, non in litera. Rom. 2. Et ean vnus, sed singulorum membrorum in vsu.

Est ea cordis ac sensuum necessaria.

Necessaria hæc. 1. Nimum enim filuefcit vitis, ni putetur: sordet caput, ni radatur. 2. Non hæc fisset Absalon suspendia, ni ad comæ luxuriam. 2. Reg. 18. 3. Quare, Deut. 10. Circumcidite preputia cordis vestri. 4. Ier. 4. Circumcidimini Domino, & auferite preputia cordium vestrorum viri Iuda.

Adiutat Iesu.

Huc nobis ad labora Iesu. Qui de te ipso ais Psalm. 78. Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea: Inque doloribus, vt verus Benoni Matris, filius doloris; licet Patri lis Benjamin, filius dexteræ, Gen. 35. vt, ad cuius nos dexteram transfers beatos.

IN FESTO EPIPHANIÆ.

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudæa, Ecce Magi ab Oriente venerunt. Matt. 2.

Salomon. 3. Reg. 10. Rex dictus, mox ab Regina Saba, aliisque magni nominis

inuisitur, cum muneribus. Et ecce plus, quàm Salomon hic Iesus est. Bene ergo Magi ipsium inuisunt.

Circa quos nos

- I. De Regiæ maiestate.
- II. De Magorum appellatione.
- III. De eorum aduentu, & conuersione.
- IV. De nati Admirabilitate.
- V. De nati magis adorato.
- VI. De nati muneribus honorato.

PARS I.

De Regiæ maiestate.

I. **M**aiestas regia, atque potestas per magna est. 1. Hinc Satraparum Persiæ; de hoc disceptantium, quid fortissimum, tertius euincit, Regem esse. 2. Ideo Reges mundi columnæ, soles terre, cæli filij, Vicarij Dei appellantur. 3. Platonis vox est. Rex, Deus quispiam humanus est. Plut. J. de doct. Princ. Princeps simulacrum est Dei administrantis omnia. 4. Ideo noluerit se corrumpi Alex. Magnus, quando Edicto vetuit, Ne quis se, prater Apellenningeret: aut alius à Lyfippo duceret are. Sic Pet. Crinl. 16. c. 1.

Regū maiestatis magna potentia.

4. Inde quoque Olympo monti Reges conferri sueuerunt. Is mons altior est, quam vt ventis, fulminibus, cælique subit iniuriis; adeo, vt si cineribus in eo sparsis inscribas; reuerfus post annum integros characteres reperias. Tales, tam constantes ac imperturbati esse Reges deberent; vt Dij terrestres.

Pat. stantia antea.

II. Vt Dei; sic Regum est propria misericordia. 1. Hinc Prou. 30. Tria sunt, que bene gradiuntur; & quartum, quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum: Gallus succentus lumbos; & aries; & Rex: Nec est, qui resistat ei: Si sit fortis iustitia, vt leo; miris misericordia, vt agnus: sollicitus vigilantia, vt gallus.

At maior est misericordia.

2. In Regum Aegypti sceptro est caput ciconiæ superne, inferne hyppopotami: illud sit.

is parad. illud sit.

illud clementiæ; hoc iustitiæ nota. Cœpit id vsurpare primum Rex Ofris. 3. Cassius, interfecto Cæsare, in nummis cuius symbolum regiminis euulgauit: Eratque id Viola, & gladius inter ramos oliuæ, id est, Respub. regenda per iustitiam, & Clementiam. 4. Ideo Deus, Exod. 29. iussit summum Pontificem (qui Rex Sacrorum est,) primo inungi oleo; dein conspergi sanguine. 5. Et Iud. 3. populo Regem postulante, suscitauit Dominus Aod ambidexterum: Innuens Iustitia, & Misericordia promptum. 6. Ad idem Ezechiel cap. 1. visus est Cherub hinc cum humana, inde leonina facie. Qualis enim Cherubini inter Angelos; tales sunt Reges inter homines: humani in bonis, improbi leones.

III. Adhæc vel ab ipso Deo sunt Reges.

A Deo habent quod sunt Reges.

1. Prot. 8. Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. 2. Fayerur id Dauid Pl. 2. Ego autem constitutus sum Rex ab Eo super montem sanctum eius. 3. Et clarius Pl. 4. Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. 4. Vel Ethnici idē sensere. Hinc M. Aurelius Imp. in nummismate cuso effinxit aquilam è manibus Iouis accipientem sceptrum. Indicās se per Deum, non per ambitionem nactum imperium. idem tres Magi profitentur, dum Regem regum indagant.

PARS II.

De Magorum appellatione.

Magi qua-
lis non in
sacerdotes.

I. Ecce Magi. At vero, Quinam estis vos? Aut unde venistis? Querit Iosue cap. 9. ex Gabaonitis. Respondet, 1. S. Augustinus hom. 2. de Epiph. & putat sortilegos fuisse: Præualeat, inquit, imperitia in rusticitate pastorum, & impietas in sacrilegiis Magorum. 2. Origenes contra Celsum, & hom. 17. in Num. ait eos visa stella fortes cōsuluisse, dæmones incantasse: cumque dæmonibus iam mutis factis esse potentiores

colligerent, quem stella signabat: hinc statuisse, eum indagare, ac sequi. Sic Iustinus, S. Ignatius, &c.

2. At probabilior sententia est, fuisse in Perfide Reges. 1. Sic Tert. Isid. Hier. Atha. Cyp. Chry. &c. 2. Et Pl. 71. Reges Tharsis, & insule munera offerent, Reges Arabum, &c. 3. Isa. 64. Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. 4. Indicia tuadent idem: Ut, celeritas tanti itineris emens; per dromadarios: cum thesauris: ad Regem nouum cōsalutandum: quos & Herodes respectarit.

At tunc Te-
sus Rex so-
lus.

II. Sed cur Euangelista ipsos non appellat Reges? An, quod Rex Regum iam ortus, velut sol stellas; obfuscaret alios; vt soli nomen id ipsi deberetur? 1. Sicut Dario, regni dimidiū offerenti, respondit Alex. Magnus: Nec calum duos soles: nec regnū duos Reges capere posse. Vere: Nam Sol, & regnum non patiuntur parem.

2. Itaque sicut Iohannes vidit, Apoc. 4. seniores XXIV. coronatos procidere ad orientes sedentem in throno, & dicentes; Dignus es Domine Deus noster, accipere gloriam, & honorem, & virtutem: Ita terreni Reges vel maxime adorent Agnum.

Cunctique
Reges uni-
obnoxii.

3. Prædixit id Ilaías, 49. Erunt Reges nutriti tui vultu in terram demisso adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent.

Ita necesse
erat ob-
ticitia.

4. Et Pl. 110. In conueniendo populos in vnum, & Reges: vt seruiant Domino. 5. Refert Orosius: Augustum Cæs. audito, Regem natum cœlestem; edixisse: ne quis se Dominum sineret appellari. Natus enim erat Rex Regum, & Dominus dominantium.

III. Appellati sunt autem Magi: Quia, ait S. Anselm. non malefici: sed sapientes Astrologi fuerunt. Et Cic. ait. In Persis auguratur, & diuinant Magi. Nec quisquam Rex Persarum potest esse, qui non ante Magorum sciontiam perciperit. Similia S. Hieronymus.

Magi per
excellentiā
dicti.

Adhæc nomen sapientiæ nobilissimum est

Sceptris. 1. Sap. 6. *Melior est sapientia, quam vires.* 2. Sap. 17. *Præposui illam regnis, & sedibus: & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius.*

P A R S III.

De Magorum aduentu, & conuersione.

Venerunt ex Persia.

I. **S**ed Vnde domo? 1. Chrysof. hom. 7. in Matth. putat è Perside: Isto persuasus Poeta.

Ille penes Persas Magus est, qui sidera nouit:

Qui sciat herbarum vires, cultumque Deorum.

2. Iustinus Philosophus, Cyprianus, &c. Ex Arabia; Quia Psal. *Reges Tharsis & ins.* &c. 3. Alij ex Chaldaea; Ex India alij; At probabilior Chrysof. sententia. Quia Persia ad Orientem sita est.

Non biennio post Natuitatem.

Quando venerunt? 1. Epiphanius, &c. biennio post natum Iesum. Quia à bimatu, & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis, pueros occidit Herodes. 2. Dein, Deipara, ut paupercula obrulit in Purificatione. Vnde necdum acceperit thesauros. 3. Demum iter longissimum mensium erat plurimum.

Ut docetur.

At nihil ista. 1. Nam infanticida, pro securitate occidit adultiores quoque. 2. Et B. Virgo esse maluit, ac videri paupercula, similis Filio; quam gazis ditata: Et putatur continuo in egenos distraxisse oblata Nato. 3. Demum iter par Dromedariis est. Alij aiunt: stellam ijs biennio ante apparuisse.

Sed die XIII.

II. Sed verior, quæ communior, est sententia: Magos nato Christo, exisse quæ situm de eo; apparuisseque Bethleem XIII. die. 1. Potest autem dromedarius, etiam onustus, 40. milliaria Gallica die vno decurrere. 2. Certe in Bethleem Magi adorarunt: atqui B. V. die 40. Iesum præsentauit Ierosolymis in templo: Vnde necdum puerperio egressam, (pro le-

ge Leu. 12.) B. V. inuenisse ipsos cum puero in Bethleem necesse est. 3. Dein Magorum tam citum; tamque procul aduentum fuisse mirabilem, indicat vox *Ecce Magi, &c.*

III. Nisi malis id eo referre. 1. Quod miraculo sit simile, Reges conuertit ad Iesum. 1. Sunt enim ut vasta saxa; quæ semel humi strata, per ægre mouentur. 2. Utque animalium rex elephas collapsus humi, erigere se nequit: ita Reges lapsi raro conuertuntur à peccatis. 3. Et ut Saturnus, planetarum septimus ac summus, se mouet tardissime: ut orbem suum aliquot annorum millibus non conficiat: at Lunaris orbis intra 29. dies se conuertit: Ita magni ad poenitentiam tardiores sunt mediastimis, ac imis.

2. *Ecce dicitur:* quod ideo Regum admiranda conuersio, quia plures trahit in exemplum. 1. Ut Ioann. 2. cum Rege Niniuitæ omnes poenituere. 2. Ut in cælis ad primum Mobile mouentur cæli cæteri: ita

Regis ad exemplum totus componitur orbis. *Ecce etiam conuersionis gentium & iudæi conuersi.*
IV. *Ecce Magi.* Mirum! Quia primitiæ sunt gentium. 1. Templi, ab Ezechiele visi, cap. 14. porta orientalis semper patebat: Sic Ecclesia Christi, gentibus. 2. Ad Salomonis templum. 3. Reg. 5. lapides in Iudæa effodiebantur: at ligna ex Libano, confine Tyrijs ethnicis, petebantur. Signum id, Ecclesiam ex Iudæis & Gentibus construendam fore.

3. Ostensum id Petro in linteis, Act. 10. animalium immundorum pleno.

4. Idem hodieque fit: Quam gentes ad Ecclesiam adducuntur stella iam ex occidente in orientem Indiæ transeunte? itaque vel in cunis se Dominus cum sponsa gentium desponsauit per hos Magos. Ergo verum, Psal. 18. *Tanquam*

Sponsus procedens de thalamo suo fuit hodie.

PARS

PARS IV.

De Nati admirabilitate.

Figura de
Nato visi-
tato.

1. *Ve orbis
Domino.*

2. *Ve serua-
tore.
Similia.*

1. *De eius
odore.*

2. *De poten-
tia attra-
ctiua.*

Natus, ad
famamq;
pradam
uolens.

En, salus
eius.

Per spica-
tinas.

I. **E**cce Magi: Ecce figura. 1. *Gen. 3.* Ad Adam vixdum creatum, conueniunt animalia, Dominumque agnoscunt. Ita ad Iesum natum bruta, Angeli, pastores, Reges. 2. Arca vixdum compacta erat, iam ad eam conueniunt, quæcumque seruari optabant. *Gen. 6.* Sic ad modo Natum.

Ecce naturalia. 1. Panthera tam gratum edit odorem; vt in apertum progressa, trahat quæuis animantia è lustris odore euocata. Sic peccatores Iesus. Vnde *Cant. 1.* in odorem vnguentorum tuorum curremus. 2. Magnes lapis ferrum trahit: Ita 1. *Cor. 10.* Petra, quæ erat Christus vno Humanitatis suæ annulo ad se attracto, secuta mox catena est tota mortalium omnium. Vt ipse lapis sit factus angularis, qui secit vtraque vnum: gentes & Iudæos. Edixit id ipse. *Ioann. 12.* Ego si exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum.

II. **E**cce Magi. Mirus pufio? Emittit per orbem Legatos, sui nuncios: stellas in orientem: Angelos ad montes pastorum: Apostolos per orbem: Et in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terra. *Pf. 18. 1.* Id prædixit *Isa. 8.* *Voca nomen eius Accelera, Festina prædari: Qui antequam sciat Puer vocare Patrem suum, & Matrem suam, auferretur fortitudo Damasco.* 2. Id *Augustinas serm. 4. de Epiphania.* ait, iam accidisse, acceptis muneribus Magorum. Quam hic fortis, quam festinus in prædani?

3. Bene de eo *Cant. 2.* Ecce iste venit transiliens colles. Id est, cælos vndecim vsque in itabulum.

4. Vere Similis est Dilectus meus caprea, hinnuloque ceruorum saliens in montibus. Patriarcharum, Prophetarum, Regum; Saliens è celo in Sion, in Thabor, in Caluarix, oliuetique montes.

Vt Caprea est perspicacissimis oculis: Ita Natus vsque in Oriente magos vidit; nutuque exiuit. Sed quo ipsorum cum bono? Ecce: Vt ceruus, vixdum effusus, iam serpentes persequitur, vel è cauernis eos halitu attrahendo: Ita peccata, peccatoresque Iesus quærit, & attrahit.

III. Tres amici Iob, (qui *Tob. 2.* Reges dicuntur:) viso Iobo, lachrymantes, oculis manibusque in cælum erectis, studebant. Sic tres ad iacentem in præsepio. Id *Psal. 47.* innuitur. Reges terra congregati sunt, conuenerunt in vnum. Ipsi se videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt: timor apprehendit eos.

Inter fortes Dauidis tres palmam tulerunt, qui aquam è cisterna vel per hostium castra attulerant Dauidi. 2. *Reg. 25.* Magi per Ierusalem se ad Iesum penetrarant cum muneribus imperterriti.

Dauid promisit *Betsabeæ*, regnaturum eius filium *Salomonem*. Audito autem ex *Nathan. 3. Reg. 1.* inuadere regnum *Adoniam*; rursus matri Rex promittit idem: accersitoq; tres regni Principes mittit per regnum, vt promulgent, *Salomonem* regnare, non *Adoniã*. Quo mire perculsi sectatores *Adoniæ* cecidere animis. Ita Deus iam sæpius promiserat, quod dabit Iesu Dominus sedem *Dauid patris eius*, & regnabit. 6. *Iacob in æternum: Luc. 1.* Viso autem, tyrannifare *Herodem*; accersit tres Magos Deus, per quos Iesum regnare publicat; mox omnis *Ierosolyma* turbatur cum eo *Herode*.

Deus in gratiam *Ezechia Regis solem* retrocedere decem gradibus iussit, 4. *per Legatos Reg. 2. & Par. 32.* Quod vt ab Astrologis audit *Rex Babylonix*, legatos ad eum, amicitia causa, misit cum muneribus. Ita Iesu decem gradibus minorato; nouem Angelorum, vno hominum; Magi stella vocante, aduolant cum muneribus, gratia amicitia. At *Ezechias* legatos in palatio

Capiditas
spectatoru.

Natus suis
stupori Re-
gibus.

Amori;
honori.

Sed ad hoc
à Deo da-
tus & Rex
factus.

Ideoque
per Legatos
ac munera
honoratus.

latio ditissimo excepit, eis thesauros ostendit: Iesus autem in stabulo suam iis paupertatem ostendit, cunctis diuitiis ditio- rem.

P A R S V.

De Nato Magis adorato.

*Herodis
turbatio.*

I. **V**bi est, qui, &c. Turbatur Herodes. 2. Balthasar Rex turbabatur vilis scribentibus in Cōuiuio digitis. Dan. 3. Mirum hoc. Mirius: turbari Herodem, ac Ierosolymam, audito puellum esse natum, in loco ignoto, obscuro. Nunc Reges intelligite. Si digiti, si puellus tantum cient terrorem, quantum ciebit brachium, & Deus Vindex olim?

*Rabbinorū
occasio.*

O scribe, o Rabbin: 1. expectatis Messiam, & venisse trepidatis? Agnoscitis; & adorare tardatis? Misistis ad Ioannem: & ad Iesum vos non vertitis? 2. Similes, Aug. serm. 65. de diuers. vos facitis Arcæ Noe fabricis; qui quam pararant, ipsi non intrarunt, sed perierunt. 3. Ecce Magi ad vnam prophetiam vnus maiorum suorum Balaam, orietur stella ex Iacob: deseruerunt omnia, tamque procul natum quæsierunt: Et vos nec pedem domo emoueritis.

*Iosephi ab-
sentia.*

Et intrantes inuenerunt puerum cum Maria Matre eius. 1. Ergo Ioseph aberat: forte ne neophyti eum pro genitore haberent. 2. Ergo fuerit Deiparæ gratia linguarum data, vt audire & reddere voces posset Magis.

*Magorum
adoratio.*

II. Et procidentes. 1. Ita Isaias, 49. Erunt Reges nutriti tui: vultu te in terrâ demisso adorabunt, & puluerem pedum tuorum lingent. 2. Psalm. 71. Coram illo procident Aethiopes: & inimici eius terram lingent. 3. Sed agite, vbi signa Deitatis. Maiestas adoranda vbi. Non abitteret paupertas: stabulum: solitudo deserti ab omnibus. Non sensus vestros consultis de visis, auditis, &c. Istane Regis? Dei? &c. Sed Fides ista refutat omnia. Hac magistra Deum adoratis.

Euenit, quod Regi, in euentito habitu, clam regnum frustranti: facile is gestu, teneritudineque se prodit. Ita hic Iesus: quantumuis se celarit Deum; emicat tamen, & his agnoscitur Magis: timeretur ab Herode. 2. Sicut & in cruce, vulneribus obfusus, desertus, despectus, à latrone tamen agnoscitur: Matt. 27.

III. An non exclamarint: Vere, tu Deus es absconditus. Isa. 4. 2. Dixerint: Diuine puer: Ad te gentes venient ab extremis terra, & dicent: Mendacium possederunt patres nostri, vanitatem quæ eum non profuit. Ierem. 16. 3. Dixerint inuicem, 2. Re. 7. Vide, ne, quod ego habitem in domo cedrina, & Arca Dei posita sit in medio pellium? Hocque impensius adorauerunt eum. Rebecca, Gen. 44. camelo vecta, induraque laute, vt procul in agro, conspexit Isaacum meditantem; camelo defiliit, pedesque sponsum accessit. Ita Magi intrantes, dimissis foris camelis, rerum domi suarum iam oblitum, stabulo succedentes, procul nixi genibus ad Puerum arreperunt.

P A R S VI.

De Nato muneribus honorato.

I. **E**t apertis thesauris obtulerunt ei, ipsius se vasallos professi, eoque ipso Deum Creatoremque omnium confessi, &c.

Aurum, Thus, Myrrham Regi, Hominique, Deoque

Donaserunt. Vt Prudentius canit.

Ecce fidem toto facto; at charitatem etiam dono declarant. Præter Fidei cultum, Deo præstitum præstanda quoque in proximum misericordia est. 1. Nec enim vllum in V. T. mandum censebatur animal, nisi quod ruminaret, & vngulam diuideret. Sic & animæ tuæ bifida vngula Fidei, & Misericordia. Illa Deum ora: hac honora de substantia tua. 2. Sim: ecce ficus,

cus, *Luc. 7.* foliis virens, ac fructu carens, maledicitur, & arefcit.

Sed opibus multi abutuntur ad ostentationem. Iſti apertis theſauris adorant; tu conditis in arca, vel deſoſis, vel, quod nefandius, in uſuram expoſitis, abſte ſolo animo fat coli Deum putas? Vere *omnis auarus iniquus.*

1. Male & ijs: qui ad oſtentationem theſauros reſeruant. Vt Ezechias Rex, *4. Reg. 20.* oſtensans theſauros Babylonij Legatis: at poſt annum ſpoliatur iſdem.

Vel ad beſtiales uſus. 2. Male arbori Nabuchodonoforæ; *Dan. 4.* quæ late patula fructibus animalia ſaginabat; excinditur: diſpergitur. Ita qui opibus abutitur in uſus brutales vel ſuos, vel ſuorum brute uiuentium; vel canum ac equorum. 3. Quam in deliciis profuſus Epulo, *Luc. 10.* tam parcus in egenos. *At ſepultus in inferno eſt.*

Sequenda ſtella quæ: II. Porro imitandi ſunt Magi in ſequeſta ſtellæ. 1. Stellæ nobis multæ, & illuſtres. Vt Sanctorum exempla, ait *S. Leo Serm. 3. de Epiph.* item prædicationes: inſpirationes diuinæ, ait *S. Greg. hom. 36. in Euang.*

Munera offerenda quæ. 2. Imitanda ſunt & munera. 1. Aurum charitatis. Nam *D. Th. p. 1. q. 38. a. 2.* Amor omnium donorum eſt primum. 2. Thus deuotionis dans odorem thimiamaticum in orationibus, conuerſationibus, &c. 3. Myrrha, mortificationis. Nam expedit ut vnus homo carnalis in nobis moriatur pro populo gratiarum, animæque facultatum. Iuſſit Deus, *Num. 3.* omnes pilos corporis radi: non euelli: ita non ſuccreſcens imperfectum noſtrum extirpemus oportet.

Reuertendum quoque. 3. Imitandus eorum & reditus. Nam per aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam. Venerunt per viam latam idololatriæ: redeunt per viam fidei, ac pietatis. Ita iuſſit apud Ezechielem Deus, ut ingreſſus templum per vnâ portam; egrederetur alia, non eadem. Contra egit

Phariſæus, qui intrarat per portam ſuâ factus, & exit eadem, *Luc. 18.* Non ſic Publicanus, qui per iuſtificationis ianuam descendit.

III. Nec Lycurgus à Delphis Spartham reuerti voluit. Remp. is Lacedæmoniorum optimis legibus iam diu inſtituerat; ciuibus conuocatis ait, ſe Delphis conſulturum. Apollinem de legibus. Sed prius eos iurare ſibi iubet, omnes leges obſeruaturus ſeſe, donec ipſe reuerteret. Iurant. Ipſi oraculum ait: Lacedæmones proſpere agent, quam diu latius uſi fuerint legibus. Lycurgus ergo ſe fame enecat; cineresque ſuos etiam in mare ſpargi mandat: ne vel mortuus rediret Spartham; quo ſuis & iuramentum, & felicitas perennaret. Ita Prædicator inſtituat auditores ſuos, ut in doctrinam ſuâ iurare queant. Cæterum, eos Deo committat.

Posſit hiſce Paulinis eos affari, *A. Ct. 20.* Ecce, nunc ego ſcio, quia amplius faciem meam non videbitis vos omnes, per quos tranſiui, prædicans Regnum Dei. Quapropter conteſtor vos, quia mundus ſum à ſanguine omnium. Non enim ſubterfugi, quo minus omne Dei conſilium annunciarem vobis. Attendite vobis.

Onunquam audire contingat mihi de vobis iſtud *Matth. 13.* Venit inimicus homo, & ſuperſeminauit zizaniam. Sique interroget: Nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? Vnde habet zizania? Cogar reſpondere dolens: inimicus homo hoc fecit.

Vt *Ioſue, cap. 6.* cum ad ſonitum tubarum ſolo æquaſſet circum Iericho; Maledictus, inquit, qui reedificauit mœnia Iericho. Tuba prædicationis viam ſternit: igitur maledictus, qui reedificauit. &c.

Hiſce Beſſeus ualedixit ſuis Auditorib. alio migras domiciliū.

IN FE-